

Петро Грабовий, Надія Бріт
*Уманський державний педагогічний
університет ім. Павла Тичини
(м. Умань, Україна)*

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ КОРПУСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Підготовка фахівців-філологів у сучасних умовах націлена формування висококваліфікованих спеціалістів, які мають ґрунтовні знання з предмета та здатні до власного творчого пошуку. Вимоги сьогодення передбачають використання нових підходів як до організаційних форм навчального процесу, так і до його змістового наповнення. Останні десятиріччя в навчальному процесі все частіше акценти ставляться на використання поряд з традиційними інноваційних форм та методів навчання, зокрема тих, які передбачають використання комп'ютерних технологій та Інтернет-ресурсів [1, с. 103]. З огляду на сказане, актуальним є залучення ресурсів корпусної лінгвістики до процесу підготовки фахівця з іноземної мови.

Як відомо, корпусна лінгвістика є галуззю прикладного мовознавства, яка займається формуванням комп'ютерних корпусів текстів у різних мовах і спрямована на максимально об'єктивний аналіз мовних явищ в умовах реальної живої комунікації [2, с. 667]. Сучасна корпусна лінгвістика є потужним джерелом накопичення мовного матеріалу, що, у свою чергу, має вагомe значення, як власне для теоретичних напрямів лінгвістики, так і для її прикладних аспектів, зокрема методики навчання іноземних мов.

Головним поняттям корпусної лінгвістики є корпус мовленнєвої реалізації мови, що кваліфікується як сформована за певними вимогами вибірка мовленнєвого матеріалу, який може використовуватися для опису й дослідження мови як системи [2, с. 668]. Серед переваг корпусної лінгвістики дослідники називають його здатність наводити мовний матеріал у його реальному оточенні, що, у свою чергу, дозволяє досліджувати лексичну і

граматичну структуру мови, а також неперервні процеси мовних змін, що відбуваються в мові впродовж того чи іншого періоду [4, с. 36].

Одним з найбільш вагомих ресурсів корпусної лінгвістики є сайт університету Бригам Янг (Brigham Young University), який містить Корпус американського варіанта англійської мови (*Corpus of contemporary American English*) [3] та ряд інших корпусних ресурсів (Історичний корпус американського варіанта англійської мови, Британський національний корпус англійської мови, Корпус канадського варіанта англійської мови та ін.). На сьогодні означений сайт – один з найбільших корпусних ресурсів, доступних для вільного використання. Це відкриває широкі можливості його застосування в навчальному процесі, оскільки кожен студент може вільно використовувати названий ресурс як у стінах університету, виконуючи завдання під час лабораторних чи практичних занять, так і за межами навчального закладу, готуючи домашнє завдання чи ІНДЗ.

Шляхи використання ресурсів корпусної лінгвістики можемо умовно поділити на такі групи:

1. Використання в навчальному процесі при здійсненні власне іншомовної підготовки (навчання лексики, граматики, аудіювання, читання, письма тощо) та при підготовці навчально-методичних матеріалів, підручників, посібників з англійської мови, у лексикографічній практиці.

2. Використання при викладанні спеціалізованих предметів для формування професійних вмінь та навичок («Історія англійської мови», «Англійська діалектологія», «Лексикологія», «Стилістика», «Методи лінгвістичних досліджень» та ін.).

3. В організації дослідницької діяльності студентів (написання курсових та випускних кваліфікаційних робіт різних рівнів).

Наведемо деякі варіанти використання корпусу англійської мови в процесі іншомовної підготовки вчителя та викладача іноземної мови, зокрема при викладанні курсів «Практика усного та писемного мовлення», «Практична граматики», «Практичний курс англійської мови» та ін. як на молодшому, так і

на старшому етапах навчання. Корпусні ресурси можуть бути застосовані для реалізації таких дидактичних цілей:

1. Навчання граматики: введення граматичного матеріалу, ілюстрація особливостей використання граматичних конструкцій безпосередньо в мовленні; розроблення завдань на корегування помилок, тестових завдань з граматики; вивчення специфіки використання граматичних конструкцій з огляду на соціокультурні характеристики мовців, вікові параметри, регіон проживання тощо; створення практичних завдань та вправ на використання граматичних конструкцій.

2. Вивчення лексики: створення студентами власних словників, які ґрунтуються на результатах тематичного пошуку по корпусу зразків як усного, так і писемного мовлення; використання конкордансів слів відповідно до частотності їхнього вживання; виконання ІНДЗ та творчих проєктів, які стосуються особливостей функціонування тих чи інших лексичних одиниць; створення вправ націлених на розширення словникового запасу студентів тощо.

3. Навчання читання та розуміння автентичних текстів: використання тестів, розміщених в корпусі, для розвитку навичок загального розуміння тексту; визначення реалізації контекстуального значення слова; визначення тематики тексту та ін.

4. Навчання письма: використання корпусів та конкордансів як довідкового матеріалу при створенні власного письмового виловлювання; засвоєння шаблонів писемного мовлення; розвиток навичок використання граматичних конструкцій та лексичних одиниць у різних типах та жанрах письма тощо.

Таким чином, використання ресурсів корпусної лінгвістики дає змогу поглибити іншомовну компетенцію студентів факультетів іноземної філології, удосконалити спеціалізовану лінгвістичну підготовку, а також створити ефективні умови для організації науково-дослідної роботи студентів-лінгвістів та реалізації їхнього творчого потенціалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грітченко І. Впровадження інтернет-технологій в освітній процес підготовки майбутнього вчителя іноземної мови / І. Грітченко // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – Випуск 39. – Частина 1. – С. 103–109.
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми : підручник / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с.
3. Corpus of contemporary American English [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://corpus.byu.edu/coca>.
4. Krajka J. Corpora and language teachers: from ready-made to teacher-made collections / J. Krajka // Computer resources for language learning. – 2007. – No. 1. – P. 36–55.